

DE SCHIEDAMSE COCAÏNEMAFFIA

Jan Meeus

DE SCHIEDAMSE COCAÏNEMAFFIA

Een corrupte douanier,
doorgewinterde criminelen
en duizenden kilo's coke

Nieuw Amsterdam

Eerste druk mei 2019
Tiende druk (midprice) juli 2020

© 2019 Jan Meeus

© 2019 Nieuw Amsterdam

Alle rechten voorbehouden

Tekstredactie Louise Koopman

en Hans van der Klis

Register Yulia Knol

Omslagontwerp Paul Pollmann

Ontwerp binnenwerk Yulia Knol

Rechtbanktekeningen ANP, Aloys Oosterwijk

Omslagfoto halbergman/Getty Images

Auteursfoto Tessa Posthuma de Boer

NUR 686

ISBN 978 90 468 2708 6

www.nieuwamsterdam.nl

Inhoud

Proloog	7
De hoofdpersonen	13
1 Dennis van den Berg	
De ritselaar	21
2 Gerrit Groenheide	
De douanier	37
3 Rinus Moerer	
De fruithandelaar	53
4 Cock Steenbergen	
De grondlegger	71
5 André van der Haar	
De loopjongen	91
6 Henk Ebben	
De pokeraar	109
7 René Franken	
De strateeg	129
8 Bianca Groenheide	
De echtgenote	145
9 Mustafa Bayrakdar	
De getuige	161
10 Angelique Hengstmengel	
De partner	183
11 Cornel de Jaeger	
De infiltrant	205

Epiloog	229
Tijdlijnen van de cocaïnetransporten	247
Verantwoording	255
Geraadpleegde literatuur	259
Register	261

Proloog

Met een boodschappenlijstje van zijn vrouw Corrie gaat Rinus Moerer op dinsdagochtend naar de supermarkt. Dat doet hij wel vaker sinds zijn vrouw ernstig ziek is. Vlak nadat Rinus de deur van zijn eenvoudige rijtjeshuis in het West-Brabantse Steenbergen heeft dichtgetrokken, hoort Corrie schoten. Als ze de deur opendoet om Rinus snel weer binnen te laten, ziet ze haar man op de grond liggen. De schutter, een man met een integraalhelm op, kijkt haar in de ogen voordat hij wegrijdt op zijn scooter. Het is 14 april 2014, Rinus zou die week 69 jaar zijn geworden.

De moordaanslag op Rinus Moerer staat niet op zichzelf. In januari 2014 is hij ook al een keer voor zijn woning beschoten en in zijn been geraakt. En op nieuwjaarsdag van datzelfde jaar is in een nieuwbouwwijk in Berkel en Rodenrijs de 44-jarige GGZ-directeur Rob Zweekhorst doodgeschoten toen hij zijn honden aan het uitlaten was. Achteraf is vastgesteld dat de schutter Zweekhorst heeft aangezien voor het daadwerkelijke doelwit: buurtgenoot Dennis van den Berg.

Al snel wordt voor de recherche duidelijk dat er een verband bestaat tussen deze twee liquidaties. De Schiedammer Dennis van den Berg en de geboren Rotterdammer Rinus Moerer kennen elkaar uit de drugshandel. Rinus Moerer heeft, zo lijkt het, jarenlang cocaïnetransporten georganiseerd en Dennis van den Berg heeft vermoedelijk geld geïnvesteerd in ten minste één van die transporten. Dennis claimt dat hij nog ruim een miljoen

euro te goed heeft van Rinus Moerer, al zegt hij niet waarvoor.

Een van de transporten van Rinus – 300 kilo cocaïne met een groothandelswaarde van circa 10 miljoen – is op 9 december 2013 onderschept in de Rotterdamse haven. De recherche hoort in de onderwereld dat de aanslagen op Moerer en Zweekhorst met dat transport samenhangen. Op basis van die berichten start het Openbaar Ministerie op 30 april 2014 twee onderzoeken naar drugshandel. De eerste zaak gaat om de onderschepte 300 kilo cocaïne en de tweede betreft cocaïnesmokkel door Van den Berg en een dan nog onbekende douanier.

In de weken daarna worden naast deze twee drugszaken en de onderzoeken naar de liquidaties van Moerer en Zweekhorst nog drie strafrechtelijke onderzoeken gestart die grotendeels betrekking hebben op dezelfde verdachten en feiten. De dossiers van die in totaal zeven onderzoeken zijn de basis voor dit boek over de Schiedamse cocaïnemaffia. Het gaat om tienduizenden pagina's met verhoren, afgeluisterde gesprekken, financiële gegevens, verslagen van bevindingen en andere, vaak oorspronkelijke documenten.

Ondanks de rijkdom aan informatie hebben strafdossiers ook beperkingen. Ze zijn gericht op het vinden van strafbare gedragingen, waarbij het gewone leven alleen in beeld komt door de lens van justitie en politie. Die is per definitie selectief. Daarom heb ik ook gesprekken gevoerd met vrijwel alle betrokkenen en heb ik de behandeling van de strafzaken ter zitting intensief gevolgd.

Alles bij elkaar levert dat een beeld op van een criminele vete die draait om niet nagekomen afspraken, miljoenen aan drugsgeld en de vraag wie de controle had over een corrupte douanier. Zijn naam: Gerrit Groenheide, een carrièreambtenaar uit het Westland die zijn hele werkzame leven bij de douane heeft doorgebracht. Dat Groenheide is ontmaskerd heeft alles te maken met het feit dat de smokkelaars ruzie kregen over geld. Het heeft, zoals zo vaak, geleid tot wantrouwen en geweld. Uit angst voor

elkaar is er informatie gelekt, waarmee de recherche het smokkelnetwerk heeft kunnen ontrafelen.

Naast Dennis van den Berg komt een groep mannen in beeld die opvallend vaak banden hebben met Schiedam, vandaar ook de titel van dit boek. Zo is daar Henk Ebben, een zestiger die al in de jaren negentig het doelwit was van een groot politieonderzoek naar drugshandel en onderwereldmoorden. Niet verdacht maar wel vaak genoemd is Cock Steenbergen, een Schiedammer die in het begin van de jaren negentig in verband werd gebracht met cocaïnesmokkel uit Suriname. En dan is er nog René Franken, een veroordeelde drugshandelaar die in de jaren negentig een kroeg runde in Schiedam waar Dennis van den Berg regelmatig aan de bar zat. In de slipstream van Franken duikt de naam op van een oudgediende uit Utrecht en omgeving: André van der Haar, een kamper die al in de jaren tachtig betrokken was bij de grootschalige smokkel van hasj.

Dat zo veel mannen met een lange carrière in de drugshandel opduiken rond een corrupte douanier, illustreert de snelle verandering in de Nederlandse onderwereld. In de jaren tachtig en negentig werd het grote geld verdiend met de smokkel van hasj en heroïne. Daar is in de jaren negentig de productie van wiet en xtc bij gekomen als serieuze bron van inkomsten. Maar sinds een jaar of tien is de smokkel van cocaïne dé grote moneymaker in de onderwereld.

Cocaïnesmokkel is een miljardenbusiness en een serieus deel van die handel is in handen van criminele organisaties die in Nederland zijn geworteld. Dat heeft alles te maken met de centrale positie die de havens van Rotterdam en Antwerpen hebben in de mondiale goederenstroom. In vijf jaar tijd is de hoeveelheid onderschepte cocaïne in die twee havens bijna vervijfvoudigd tot 70.000 kilo in 2018.

Op basis van dat cijfer schatten opsporingsinstanties dat er alleen al in 2018 zo'n 200.000 kilo cocaïne via deze havens naar Europa is gesmokkeld. De groothandelswaarde van die vloed-

golf van cocaïne ligt rond de vijf miljard euro. Die bedragen worden nog duizelingwekkender als je bedenkt dat de prijs van cocaïne die in Nederland op straat wordt verkocht of naar Engeland en Scandinavië wordt geëxporteerd nog een keer over de kop gaat.

Wat er precies aan de criminele strijkstok blijft hangen is heel moeilijk te berekenen, maar het gaat zeker om een nettowinst die in de miljarden loopt. Het grote geld dat omgaat in de cocaïnehandel leidt tot grof geweld en grootschalige corruptie. En dat zijn ook de thema's die terugkomen in het verhaal van de Schiedamse cocaïnemaffia, die volgens insiders in een jaar of drie zo'n 7000 kilo cocaïne zou hebben ingevoerd, goed voor een geschatte nettowinst van honderd miljoen euro.

Het onderzoek naar de Schiedamse cocaïnemaffia is ook voor justitie en politie confronterend: Gerrit Groenheide is zeker niet de enige douanier die corrupt is. Maar het is moeilijk te zeggen hoe diep het integriteitsprobleem zit in de organisatie die in de frontlinie staat van de strijd tegen de cocaïnesmokkel in de Rotterdamse haven. Bovendien zijn ook over de opsporing zelf ongemakkelijke feiten naar boven gekomen. In het strafdossier zitten verschillende serieuze aanwijzingen dat ook binnen het Openbaar Ministerie en de recherche sprake is van corruptie.

Het onderzoek naar corruptie is gecompliceerd, vooral door een ander fenomeen dat in het onderzoek naar de Schiedamse cocaïnemaffia terugkeert: de criminele informant. Dat tipgevers uit de onderwereld een prominente rol spelen in de aanpak van drugssmokkel is niet nieuw. Net zomin als de vaststelling dat criminelen de politie met informatie voeden om er zelf beter van te worden. Naast geweld is het lekken van informatie ook in het Schiedamse milieu een effectieve manier gebleken om onderwereldconflicten te beslechten.

Dit boek reconstrueert de geschiedenis van de Schiedamse cocaïnemaffia aan de hand van de persoonlijke geschiedenis van elf hoofdpersonen. Hoe zijn ze in deze wereld terechtgekomen?

Wat drijft ze? En waarom komen ze niet los van de drugshandel? Hun verhalen leveren inzicht in de onweerstaanbare aantrekkingskracht van de drugseconomie, de mores van de onderwereld en het moeizame gevecht van justitie en politie tegen de georganiseerde misdaad.

De hoofdpersonen

Wim Ken Aalten (Zeist, 1982) Contactpersoon van onder anderen René Franken en Rinus Moerer die in Colombia cocaïne-transporten verzorgt. Hij wordt op 20 april 2013 in zijn Colombiaanse woonplaats Barranquilla van dichtbij beschoten, maar overleeft de aanslag op zijn leven.

Ernst van Balen (Schiedam, 1964) Rotterdamse hondenfokker en tatoeage-artiest die Gerrit Groenheide leert kennen via de broer van Gerrits vrouw Bianca. Hij geeft de naam van de douanier door aan Dennis van den Berg, aldus de hoofdrolspelers in dit boek. Van Balen ontkent deze lezing van de gebeurtenissen en heeft tegen de recherche verklaard dat hij niet meer actief is in het criminele milieu. Hij is ook niet vervolgd voor betrokkenheid bij drugshandel of corruptie, maar wel veroordeeld voor het witwassen van een geldbedrag dat hij via een hypotheek heeft geleend van een bedrijf dat is gelieerd aan Dennis van den Berg. In die zaak loopt hoger beroep.

Mustafa Bayrakdar (Aksaray, Turkije, 1967) Wordt in de jaren negentig geworven als informant van de politie, maar valt in 1999 door de mand als blijkt dat hij nog altijd betrokken is bij drugshandel. Is goed bevriend met René Franken. Hij wordt eind 2015 benaderd als getuige omdat het onderzoek naar Franken vast dreigt te lopen. Dan blijkt dat hij douanier Gerrit Groenheide eind 2014 heeft gezien in de omgeving van Henk Ebben.

Dennis van den Berg (Schiedam, 1970) Schiedammer die in de handel in grootschalige btw-fraude belandt, waarvoor hij in 2006 en 2008 wordt gepakt en veroordeeld. Hij tipt in 2012 zijn vriend René Franken over douanier Gerrit Groenheide. Daarna krijgt hij ruzie met Franken. Is het doelwit van een moordaanslag op 1 januari 2014, waarbij Rob Zweekhorst per vergissing wordt doodgeschoten. Hij is in 2017 veroordeeld tot ruim tien jaar cel voor cocaïnesmokkel en omkoping. Zijn straf in hoger beroep is bevestigd.

Henk Ebben (Rotterdam, 1952) Rotterdamse beroepskrimineel die in de jaren negentig is veroordeeld voor betrokkenheid bij drugshandel en een liquidatie. In 2013 komt hij opnieuw in beeld bij de recherche. Eind 2014 introduceert René Franken hem bij Gerrit Groenheide voor de smokkel van cocaïne. In 2017 wordt hij veroordeeld tot veertien jaar cel voor cocaïnesmokkel en omkoping. In die zaak loopt hoger beroep.

Marco Ebben (Rotterdam, 1992) Zit samen met zijn vader Henk Ebben in de drugshandel. Belangrijk bewijsmateriaal tegen de familie Ebben wordt verzameld in zijn nieuwe woning waar hij in het najaar van 2014 intrekt na het uitzitten van een korte gevangenisstraf. Hij is in 2017 veroordeeld tot zes jaar cel voor betrokkenheid bij drugshandel. In die zaak loopt hoger beroep.

René Franken (Rotterdam, 1967) Exploiteert jarenlang een café in Schiedam, waar hij bevriend raakt met Dennis van den Berg. Hij wordt in 1999 samen met Mustafa Bayrakdar gepakt voor betrokkenheid bij heroïnesmokkel, waarvoor hij wordt veroordeeld. Daarna raakt hij betrokken bij cocaïnesmokkel. In 2012 werft hij douanier Gerrit Groenheide. Hij wordt in 2017 vrijgesproken van cocaïnehandel maar veroordeeld tot vier jaar cel voor omkoping. Zijn straf in hoger beroep is bevestigd. Hij wordt inmiddels ook verdacht van betrokkenheid bij de moord op Rob Zweekhorst.

Bianca Groenheide (Schiedam, 1968) Werkt voor de douane,

waar ze Gerrit Groenheide leert kennen. Bianca en Gerrit trouwen in 1998 en krijgen een dochter. Haar broer Patrick begint tegen Ernst van Balen, een kennis van Dennis van den Berg, over het werk van haar man Gerrit. In het voorjaar van 2013 wordt bij haar een hersentumor ontdekt, waaraan ze in september 2016 overlijdt.

Gerrit Groenheide (Den Haag, 1960) Werkt sinds 1981 voor de douane en komt in 2009 terecht bij de afdeling Pre-Arrival, waar containers uit risicolanden worden gecontroleerd. Hij wordt in 2012 naar eigen zeggen gedwongen om mee te werken aan smokkel van cocaïne door René Franken. In 2017 wordt hij veroordeeld tot veertien jaar cel voor corruptie en betrokkenheid bij cocaïnesmokkel. Zijn straf in hoger beroep is bevestigd.

André van der Haar (Utrecht, 1956) Woonwagengebruiker André van der Haar is in de jaren tachtig en negentig betrokken bij grootschalige hasj-smokkel. Hij leert in de gevangenis René Franken kennen, die hem in 2013 introduceert bij Gerrit Groenheide. Justitie verdenkt hem van het opzetten van het cocaïne-transport van 3000 kilo dat in november 2014 wordt onderschept. Daarvan wordt hij vrijgesproken. Hij wordt wel veroordeeld tot drie jaar cel voor omkoping. Hoger beroep in zijn zaak is ingetrokken.

Angélique Hengstmengel (Rotterdam, 1968) Dochter van transportondernemer Peter Hengstmengel. Ze krijgt eind 2012 een relatie met Dennis van den Berg. In 2015 wordt Angélique aangehouden op verdenking van witwassen, waarvoor ze in 2018 wordt veroordeeld tot twee jaar celstraf. In die zaak loopt hoger beroep.

Peter Hengstmengel (Rotterdam, 1944) Vader van Angélique Hengstmengel. Hij leent geld aan zijn dochter en haar vriend Dennis van den Berg voor de aankoop van een woning. In de zomer van 2015 wordt hij samen met zijn dochter Angélique aangehouden. In 2018 wordt hij veroordeeld tot een voorwaardelijke celstraf voor witwassen.

Cornel de Jaeger (Amsterdam, 1966) Alias van een voormalig bouwvakker uit Amsterdam die via een Colombiaanse vriendin in de cocaïnemaffia verzeild raakt. Hij werkt ook als informant voor de Amerikaanse DEA. Hij levert diensten aan het Colombiaanse kartel waarmee René Franken zaken doet en komt in 2016 met hulp van het TCI naar Nederland voor een afspraak met Gerrit Groenheide.

Richard Lengton (Rotterdam, 1963) Voormalig rechercheur van de Rotterdamse recherche en de toenmalige Criminele Inlichtingendienst, die in de jaren negentig betrokken is bij het onderzoek naar Cock Steenbergen. Hij wordt ontslagen en veroordeeld nadat is gebleken dat hij informatie uit het onderzoek naar Steenbergen heeft gelekt. Hij wordt later nogmaals veroordeeld voor het vervalsen van paspoorten en duikt in 2015 op in het gevolg van Henk Ebben. Hij is in de zaak rond Ebben niet als verdachte aangemerkt.

Kobus Lorsé (Apeldoorn, 1945) Woonwagenbewoner die in de jaren tachtig betrokken raakt bij grootschalige handel in hasj. Hij komt daarna in beeld bij onderzoek naar cocaïnesmokkel door de Surinaamse legerleider Desi Bouterse, waarvoor hij wordt veroordeeld. Volgens Henk en Marco Ebben heeft hij geïnvesteerd in de partij van 3000 kilo die in november 2014 is onderschept.

Rechercheur Marcel (Rotterdam, 1955) Als lid van de Rotterdamse recherche betrokken bij het veelbesproken fluistergesprek met René Franken.

Michiel (Oud en Nieuw Gastel, 1962) Werkt als klusjesman voor het bedrijf Joba Logistics van Rinus Moerer, met wie hij goed bevriend is. Hij is lid geweest van motorclub Satudarah en staat op de dodenlijst die in het voorjaar van 2014 in Rotterdam rondgaat. Hij wordt als verdachte gehoord in het onderzoek naar de onderschepte 300 kilo cocaïne, maar is in die zaak nog niet vervolgd.

Ferry Moerer (Rotterdam, 1960) Jongere broer van Rinus Moe-

rer en eigenaar van fruitoverslagbedrijf Fruit Forces in Rotterdam. Ferry heeft volgens het Openbaar Ministerie voor zijn broer Rinus contacten in Costa Rica onderhouden en is vervolgd voor betrokkenheid bij de smokkel van de onderschepte 300 kilo cocaïne. Hij staat op de dodenlijst die in 2014 in de Rotterdamse onderwereld circuleert. Hij is vrijgesproken voor betrokkenheid bij de 300 kilo-zaak. Voor het voorbereiden van andere cocaïne-transporten heeft de rechtbank hem veroordeeld tot drieënhalf jaar celstraf.

Rinus Moerer (Rotterdam, 1945) De feitelijke eigenaar van fruitbedrijf Joba Logistics uit Fijnaart. Heeft in het verleden samengewerkt met de Rotterdammer Cock Steenbergen. Organisator van het cocaïne-transport van 300 kilo dat op 9 december 2013 is onderschept. Werkt onder anderen samen met René Franken en Dennis van den Berg voordat hij op 14 april 2014 wordt geliquideerd.

Omar (Amsterdam, 1977) Zoon van de befaamde hasjhandelaar Mushtaq uit Pakistan, die al zaken deed met de Nederlandse godfather Klaas Bruinsma. Via contacten van zijn vader leert hij Rinus Moerer kennen. Hij wordt als verdachte gehoord in het onderzoek naar 300 kilo cocaïne die in december 2013 wordt onderschept. Hij is daarvoor nog niet vervolgd.

Jimmy Riegman (Spijkenisse, 1974) Oudste zoon van Henk Ebben. Jimmy heeft de achternaam van zijn moeder aangenomen. Hij rijdt in maart 2015 René Franken naar een afspraak en raakt betrokken bij de schietpartij waarbij Franken zwaargewond raakt. Hij zegt dat hij heeft geschoten omdat Franken een pistool heeft getrokken. Voor die schietpartij is hij in 2017 veroordeeld tot veertien jaar cel. In die zaak loopt hoger beroep.

Rechercheur Roard (Zoetermeer, 1975) Als lid van de Rotterdamse recherche betrokken bij de verhoren van René Franken.

Sjef (Rotterdam, 1958) Werkt jarenlang als boekhouder voor

Dennis van den Berg. Hij verzint een constructie via België waardoor het lijkt alsof Van den Berg door een uitzendbureau wordt ingehuurd. Hij verzorgt ook een aantal financiële zaken voor Gerrit Groenheide. In 2018 wordt hij veroordeeld tot vier jaar cel voor witwassen van crimineel geld. In die zaak loopt hoger beroep.

Cock Steenbergen (Rotterdam, 1944) Rotterdamse ondernemer die in de jaren zeventig verzeild raakt in de drugshandel, maar jarenlang aan politie en justitie weet te ontsnappen. Na langdurig onderzoek wordt hij in 2002 veroordeeld voor groot-schalige drugshandel. Hij is een goede vriend van Rinus Moerer en staat op de dodenlijst die in 2014 in het Rotterdamse circuleert.

Johan Verhoek (Leidschendam, 1954) Voormalige woonwagenebener die in de jaren tachtig uitgroeit tot een van de grotere hasjhandelaren van Nederland. Hij is goed bevriend met André van der Haar en René Franken. Zijn naam wordt door een aantal verdachten genoemd, maar van betrokkenheid bij cocaïnesmokkel zijn geen bewijzen gevonden. Hij is in deze zaak niet als verdachte aangemerkt.

Rudy Vriendts (Rotterdam, 1957) Wordt in 2012 door Rinus Moerer gevraagd om directeur te worden van fruitbedrijf Joba Logistics. Hij meldt zich na de onderschepping van de 300 kilo cocaïne eind 2013 bij de douane en de recherche, maar wordt tot zijn verbazing niet teruggebeld.

